

~NYHETSBRIV~

För Poul Bjerre Sällskapetets medlemmar • Nr 2 år 2021

Praktfulla dahlior prydde rabatten ut mot slänten i Vårstavis trädgård i augusti 2020. I år vill Kerstin Nyberg som drev upp de vackra plantorna inte glädja en eventuell ny ägare med blomprakten. Om Stiftelsen Vårstavi backar från beslutet att sälja kommer frivilliga krafter åter gärna bidra till trädgårdens vård. Foto: A. Widén

Kommer några dahlior planteras i år?

Tystnad omger försäljningsplanerna. Finns ett undertecknat mäklaravtal? Vad står det i det? Vem ansvarar för kontakterna? Vem undertecknar avtal?

Frågorna är många: En upprörd person som bett stiftelsen tänka om och rädda Poul Bjerres arv får svar av stiftelsens ordförande:

”Stiftelsen ska ha ett kapital på drygt 9 miljoner och det ska vara konstant över tid och får inte användas i den löpande verksamheten. Det är en garanti för stiftelsens långsiktiga överlevnad. De pengar vi kan använda är den avkastning vi får på kapitalet. Underskotten är starkt relaterade till fastigheten och är flera gånger större än de underskott som vårt uppdrag genererat.”

Stiftelsens majoritet betonar att stödet till vetenskaplig forskning inom psykoterapi anges i syftesparagrafen. Tidigare stiftelsestyrelser har arbetat för att *både* stödja vetenskaplig forskning *och* se till att huset hålls levande med aktiviteter som sprider kännedom om Poul Bjerre, hans syn på psykoterapi, hans liv, hans krets, hans skulpturer och hans författarskap, i enlighet med Bjerres uttalade önsknings. Nuvarande stiftelsestyrelse åsidosätter detta.

Ansvar för att söka nya ägare med ambition att förvalta arvet läggs i stället på alla dem som protesterar mot försäljning och splittring av arvet:

”Det ni därför kan göra är att anvisa seriösa köpare, gärna med den inriktning ni säger, som har de ekonomiska muskler som stiftelsen inte har och beredda att driva en seriös och långsiktig verksamhet på Vårstavi.” (*Ur brevsvaret till Jeanette Rangner Jacobsson 21-04-15*)

Stiftelsen fransäger sig en 57-årig tradition. Poul Bjerre Sällskapet tänker annorlunda. Föredragen ”Starka kvinnor kring Poul Bjerre” visar att många vill veta mer om ”själsläkaren”, hans miljö och personer han mötte under livet.

*Hedda Janssons intressanta genomgång av Ellen Keys och Poul Bjerres samvärelse finns inspelad. Det och övriga fem föredrag i serien Starka kvinnor kring Poul Bjerre blir därmed tillgängliga för en större publik. Läs mer på www.poulbjerre.org.
Foto: A. Widén*

Mentor och adept – men också konkurrenter

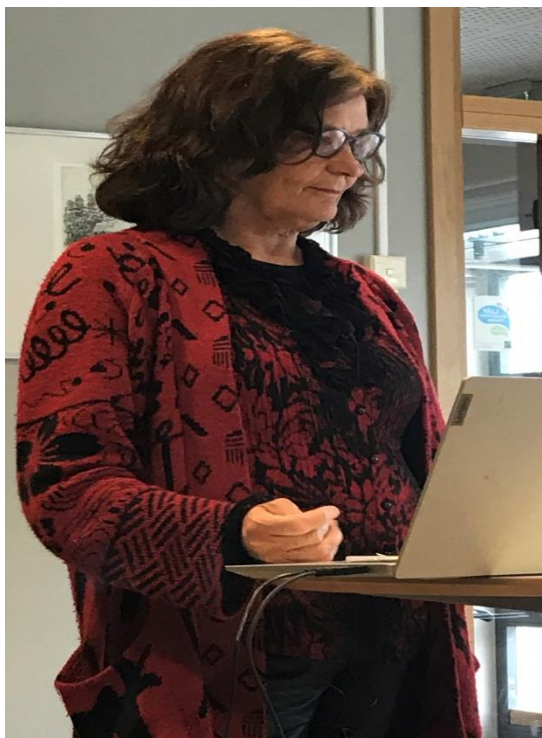
Likt många unga talanger kring förra sekelskiftet tog den unge **Poul Bjerre** kontakt med **Ellen Key**, ”intellektuellt kraftfält” i sin tid. Ålderskillnaden var 27 år och i ett tidigt brev skriver Key att hon uppfattar ”gossen Bjerre” som melankolisk. Bjerre i sin tur kallar henne lite nedlåtande ”gumman Key” i brev till sin mor.

Men deras syn på människan och hennes utveckling mot full potential både som individ och i samhället låg ibland snubblande nära. Inspirerade av Nietzsche, Goethe och Kant och influerade av buddhismen revolterade båda mot traditionell kristendom.

Hedda Jansson, för närvarande på gång med en avhandling om Ellen Keys livstro, visar att de delar tron på en förening av kropp och själ, av det världsliga och det andliga. Ellen Key oroade sig för att beskyllas för plagiat. Det var efter att Bjerre publicerat sin Nietzschestudie *Det geniala vansinnet* som Ellen Key höll inne med publiceringen *Lifslinjer II*.

En annan intressant parallell är deras syn på neutralitet. Som aktiva krigsmotståndare under första världskriget inleder Ellen Key sitt arbete *Själarnas neutralitet* (1916) med ett citat av Bjerre om att verklig neutralitet inte är att passivt acceptera utan är en aktiv insats för kulturen emot de primitiva krafter som sätts igång av kriget. Bjerres arbete *Krigsbetraktelser* (1915) inspirerade henne.

Den tredje förenande länken är givetvis önskan om att skapa ett drömhjem. När Ellen Keys Strand vid Ombergs fot vid Vättern stod färdigt 1911 var Poul Bjerre och hans hustru Gunhild bland de första besökarna. Vårstavi byggdes tre år senare, enligt Bjerres idé: ”Ett hus ska vara som en dräkt, som är personlig i färg och snitt och som passar perfekt – varken för stor eller för liten.”

*Professor Ebba Witt-Brattström upptäckte Lou Andreas Salomé under 1990-talet då Ebba W-B fördjupade sig i psykoanalysens mödrar. Hon kallar Ellen Key, Lou Salomé och Laura Marholm en feministisk trojka under 1890-talet då de tre var välkända kulturpersonligheter framför allt i den centraleuropeiska debatten.
Foto: Birgitta Mörk*

Kärlek och intellektuell stimulans blev kort romans med långa efterverkningar

Poul Bjerre förälskade sig omedelbart när han 1911 mötte **Lou Andreas Salomé** hos Ellen Key på Strand. Lou följde med paret Bjerre till Stockholm och några veckor senare följde Lou med Poul till Weimar. Poul höll ett anförande vid den tredje konferensen om psykoanalys och ett berömt fotografi visar alla deltagarna, där flera snart skulle avvika från Freuds väg.

Ebba Witt-Brattström gav i sitt föredrag en bred och djup bild över Lou Salomé's liv och insatser. När Lou, 50 år, anlände till Weimar hälsades hon välkommen som uppbuggen författare och djupsinnig essäist. Långt före mötet med Bjerre, **Freud, Adler och Jung** hade hon i sina arbeten skrivit om psykologiska frågor, inte minst om kvinnan som människa, erotikerna som en frigörande kraft, Ibsens kvinnogestalter samt om Nietzsche och Rilke och andra män som stod henne nära.

Lou blev lärlunge hos Freud i Wien och år 1915 började hon praktisera som psykoanalytiker i hemstaden Göttingen. Där levde hon i ett vitt äktenskap med **Friedrich Carl Andreas**, professor i orientaliska språk. För henne var romansen med Bjerre en episod bland många. För Bjerre var upplevelsen djupare. Hans sjukliga hustru Gunhild – ännu ett vitt äktenskap - upplevde en svår tid då maken slets mellan kärleken, samvetskvälerna inför hustrun och smärtan i att avvisas av Lou.

Poul Bjerre formulerade psykosyntesen, inspirerad av Lou Andreas Salomé. Han bröt med Freuds strikta psykoanalys och visade på andra vägar att nå in i människans själ. Lou blev Freuds närmaste vän och diskussionspartner och deras brevväxling sträcker sig ända från 1915 till Lous död 1937.

Kerstin Hultgrens julrosor frodas invid planket på Vårstavi. Foto: A. Widén

Program på Vårstavi / annan lokal under 2021

Osäkerhet om restriktionerna och stiftelsens försäljningsplaner gör att vi förbehåller oss rätten att ändra eller stryka program. Två uppskattade föredrag har genomförts med ett fåtal på plats och över 30 deltagare digitalt. Sent tillkomna deltagare har möjlighet att ta del av videofilmerna.

Föreläsningsserien Starka kvinnor kring Poul Bjerre:

- Söndagar kl. 14. Amelie Posse 30/5, Elin Wägner 5/9, Tyra Kleen 3/10, Anna Lindhagen 14/11.
- Plats: Kyrkans hus, Vårsta. Följs av kaffe på Vårstavi och visning för intresserade. Entré 100 kr för medlemmar, övriga 120 kr. Hela serien 500 kr/medlemmar och 600 kr/övriga.
- Obligatorisk föransmälan till info@poulbjerre.org
- Föreläsningarna dokumenteras på video och kan streamas.
- Serien genomförs med bidrag från Kreativa fonden i Botkyrka samt ABF Botkyrka/Salem.

Årsmöte: Lördag 29 maj kl.13.30

Årsberättelse och kallelse går ut med vanlig post tillsammans med nyhetsbrev 2/2021. Vi bjuds på gitarrmusik framförd av Lennart Petersson. Kaffe serveras. Plats: Vårstavi.

OBS! Pga covid-19 krävs föransmälan till info@poulbjerre.org

Deltagare som inte kan vara på plats får möjlighet att följa mötet via Google Meets eller dyl.

Medlemsavgifter för 2021

Fortfarande **150 kr** för enskild och **200 kr** för personer med samma adress. Betala till **plusgiro 184 95 73-9**. Ny? Meddela anita.widen@gmail.com

---

Nyhetsbrevet:

Redaktör och ansvarig utgivare: Anita Widén

www.poulbjerre.org

Tryck: Botkyrka Kommuntryckeri

ISSN 1652-3644

Poul Bjerre Sällskapet

Adress: c/o M. Mittjas

Forelltorget 2 lgh 1802

141 47 HUDDINGE